

Fylkesmannen i Hordaland
Tor G. Turøy
Postboks 7310
5020 BERGEN

Deres ref.: 2015/15378
Vår ref.: 16/33093-2
Saksbehandler: Ann-Kristin Wassvik
Dato: 07.11.2016

Spørsmål vedrørende normtider for omsorgstjenester i hjemmet - Svar fra HelseDirektoratet

HelseDirektoratet viser til brev av 27.9.2016 fra Fylkesmannen i Hordaland, der det blant annet stilles spørsmål om hyppighet og forholdet til forsvarlighetskravet når det gjelder praktisk bistand i form av renholdstjenester.

I brevet skriver Fylkesmannen at flere kommuner har utarbeidet veiledende retningslinjer/normer for tildeling og utmåling av hjemmetjenester. Normene fastsetter blant annet hvor mye tid som til vanlig er nok for at oppgaven skal bli utført på forsvarlig vis. Når individuelle forhold tilsier at behovet avviker fra det som er vanlig, skal normtidene fravikes. Etter at en kommune tok i bruk nye normtider som gir føringer for bl.a. sjeldnere hjelp, for eksempel reduksjon av bistand til gulvvask og rengjøring av bad fra annenhver til hver tredje uke, og sluttet å gi bistand til vindusvask, har Fylkesmannen fått til behandling noen klager på reduserte hjemmetjenester. Fylkesmannen har gjennomgående stadfestet kommunens vedtak om reduksjon i tjenestene, men syns dette er vanskelige saker.

Spørsmålet som etter dette konkret stilles i Fylkesmannens brev er om vindusvask er en nødvendig omsorgstjeneste, og om det foreligger allment aksepterte standarder eller hygienebegrunnede forhold som tilsier at renhold hver tredje uke ikke er forsvarlig.

Fylkesmannen nevner også andre oppgaver i tilknytning til husholdning som kommunen tradisjonelt har ytt bistand til, men som også kan løses på andre måter, for eksempel innkjøp av matvarer mv. Fylkesmannen skriver i den forbindelse at de kjenner til flere tilfeller der kommunen henviser brukeren til matvareforretningenes hjemkjøringstjenester der vedkommende på grunn av sykdom eller funksjonsnedsettelse ikke er i stand til å gå i butikken selv, og ber om HelseDirektoratets syn på dette.

HelseDirektoratets vurdering

HelseDirektoratet er enig med Fylkesmannen i at det er i utgangspunktet vanskelig å gi entydige svar på de spørsmålene som stilles, men vi vil nedenfor gjøre et forsøk.

HelseDirektoratet

Avdeling omsorgstjenester

Ann-Kristin Wassvik, tlf.: 24163066

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

At kommunen har plikt til å yte praktisk bistand til personer som på grunn av sykdom eller funksjonsnedsettelse har behov for dette, følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a andre ledd. Praktisk bistand omfatter hjelp til alle dagliglivets praktiske gjøremål i hjemmet og i tilknytning til husholdningen. Eksempler som er nevnt i Helsedirektoratets *Veileder for saksbehandling* (IS-2442) er hjelp til innkjøp og tilberedning/levering av mat, vask av klær, rengjøring av bolig og nødvendig fjerning av snø. Andre eksempler som er nevnt er hjelp til å stå opp om morgenen, betale regninger og holde orden på personlig økonomi, gå i butikker og møte til avtaler mv., f.eks. lege, skole eller arbeid. I tillegg omfattes hjelp til egenomsorg og personlig stell, herunder dusj eller bading, hårvask mv., barbering, av- og påkledning og inntak av mat og drikke.

Utmålingen skal ligge på et forsvarlig nivå. Når det gjelder hva som er et forsvarlig nivå på tjenestetilbudet, dvs. hva som i den enkelte sak vil dekke brukerens bistandsbehov i forsvarlig utstrekning, vil dette langt på vei måtte være en konkret vurdering. For eksempel vil alder, livsfase og livsstil, samt helsemessige og andre personlige/individuelle forhold, måtte tillegges vekt.

Når det gjelder gulvvask, antar Helsedirektoratet at et generelt utgangspunkt om rengjøring hver tredje uke neppe er uforsvarlig, forutsatt at det i tilstrekkelig grad blir vurdert om den enkeltes behov tilsier hyppigere rengjøring. Eksempelvis må det trolig innvilges hyppigere renhold for aktive personer som ferdes utendørs i rullestol. Alminnelige hygienenormer i samfunnet tilsier trolig at et baderom bør vaskes noe oftere, så dersom brukeren på grunn av sykdom eller funksjonsnedsettelse ikke er i stand til å utføre noe renhold av f.eks. vask og toalett selv, antas at bistand til rengjøring av bad hver tredje uke vil være for sjelden. Hvor ofte slik rengjøring må skje for at det skal være forsvarlig i det enkelte tilfellet, og hvor omfattende den må være, må imidlertid vurderes konkret. Hvis pasient/bruker for eksempel er særlig utsatt for infeksjoner eller har særlige utfordringer knyttet til hygiene, vil det måtte vektlegges i vurderingen.

Når det gjelder spørsmålet om vindusvask, må dette vurderes ut fra hva som inngår i alminnelig og nødvendig husarbeid knyttet til rengjøring av boligen. Det er da Helsedirektoratets syn at vindusvask ikke helt kan holdes utenfor det kommunen gir bistand til. Det vises til at vindusvask ble ansett som alminnelig praktisk bistand mens denne tjenesten var regulert i den tidligere sosialtjenesteloven, og overføringen av bl.a. praktisk bistand til helse- og omsorgstjenesteloven var ikke i seg selv ment å innskrenke området for kommunens ansvar. Om det skal gis bistand til vindusvask – og i så fall i hvilket omfang – må imidlertid vurderes konkret, men etter Helsedirektoratets syn vil det i utgangspunktet neppe være uforsvarlig om bistand til vindusvask begrenses til 1-2 ganger pr. år. Som klar hovedregel vil kommunen ikke være forpliktet til å gi bistand til utvendig vasking av vinduer som ikke kan vendes.

For brukere som bor i nærheten av en matvareforretning som tilbyr utkjøring, vurderer Helsedirektoratet at det som hovedregel ikke vil være i strid med regelverket om kommunen henviser brukeren til å benytte seg av dette. Ved behov vil kommunen i slike tilfeller kunne være forpliktet til å bistå med bestilling mv. For personer som ut fra alder, livsfase eller andre forhold har et rimelig ønske om selv å kunne dra til butikken, vil kommunen også kunne være forpliktet til å yte bistand til det.

Helsedirektoratet håper at dette besvarer Fylkesmannens spørsmål. Ta kontakt hvis noe er uklart.

Vennlig hilsen

Kristin Mehre e.f.
avdelingsdirektør

Ann-Kristin Wassvik
seniorrådgiver